

Тема уроку: Завершення Другої світової війни

Ключове питання:

Завершення війни: торжество справедливості чи утвердження нового тоталітаризму?

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

Воєнні перемоги у 1944–1945-х роках. Бойові дії в Центральній та Західній Європі в 1944–1945 рр. Відкриття Другого фронту в Європі. Українці у військових формуваннях держав антигітлерівської коаліції. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Битва за Берлін і капітуляція Німеччини.

Деконструкція фашизму і нацизму. Ялтинська та Потсдамська конференції: домовленості лідерів «Великої трійки» про післявоєнне облаштування світу.

Атомне бомбардування Хіросіми й Нагасаки. Капітуляція Японії.

Мета уроку: ознайомити учнів з основними подіями Східноєвропейського, Західноєвропейського, Тихоокеанського фронтів та їхніми наслідками для завершення Другої світової війни. Дати оцінку загальним втратам, які понесло людство у цій війні.

Опорні терміни: атомне бомбардування, Акт про капітуляцію, денацифікація, демілітаризація, демократизація і декартелізація, Західноєвропейський фронт, камікадзе, Потсдамська конференція, Східноєвропейський театр воєнних дій, Тихоокеанський фронт, Ялтинська конференція.

ХІД УРОКУ

КРОК 1. РОБОТА З ВІЗУАЛЬНИМ РЯДОМ

Перегляньте **Фоторяд** головної сторінки, запропонуйте визначити, яким чином ці фото пов'язані з темою уроку. Ознайомте учнів з ключовим питанням уроку.

КРОК 2. РОБОТА З ПАНЕЛЛЮ СТІКЕРІВ

СТІКЕР 1 Східноєвропейський фронт

Опрацюйте зміст стікера, Матеріали до нього, матеріали Опорної таблиці та карту. Зверніть увагу учнів на розмах наступальних операцій Червоної армії на території Східної та Центральної Європи. Визначте стратегічні результати Вісло-Одерської операції. Попросіть висловити свої міркування щодо Варшавського повстання та позиції радянського командування.

Обговоріть наступні питання:

- Чим можна пояснити швидкий наступ радянських військ на Берлін?
- Чи були виправданими втрати Червоної армії?
- Чому німецькі війська чинили запеклий опір?

СТІКЕР 2 Радянські війська в Європі

Попросіть учнів проаналізувати слова угорського письменника Шандора Мараї, в будинку якого жили радянські солдати: "...цей молодий солдат приніс і своєрідне визволення, порятунок від нацистського терору. Однак, свободи він принести не міг, бо не мав її сам".

На основі змісту стікера та Матеріалів до нього запропонуйте здійснити історичний прогноз і висловити ставлення щодо «визвольної» місії радянської армії у Східній Європі у 1944–1945 рр. та можливі наслідки.

СТІКЕРИ 3–5 Західноєвропейський фронт, Акт про капітуляцію Німеччини, Тихоокеанський фронт

Використовуючи зміст стікерів, Матеріали до них та Опорну таблицю, зробіть огляд ходу військових дій. Синхронізуйте перебіг військових операцій на різних фронтах. Зверніть увагу на виконання Завдання 1 Робочого листка для учня. Проведіть загальне обговорення за питаннями:

- Чому був відкритий Західноєвропейський (Другий) фронт? Якою була його мета?
- Якими були особливості військових операцій, що відбувалися на Західному фронті?
- Які країни було визволено внаслідок військових операцій Другого фронту?
- Визначте основні умови капітуляції Німеччини.

СТІКЕР 6 Атомне бомбардування

Запросіть учнів уявно обрати свою позицію (від 1 до 10) на шкалі «значимість використання ядерної зброї» та шкалі «гуманність застосування». Проаналізуйте чи будуть збігатися величини позицій та спонукайте учнів до висловлення суджень про співвідношення користі та моралі у політиці.

СТІКЕРИ 7–8 Ялтинська конференція, Потсдамська конференція

Запропонуйте учням ознайомитися зі змістом стікерів та Матеріалами до них. Обговорення можна провести у формі бліц-дискусії «Перспективи мирного облаштування світу» з такими можливими блоками та ключовими питаннями:

Німецьке питання:

- Нові підходи чи старі помилки Версалью?
- Справедливість відплати чи «горе переможеним»?

Польське питання:

- Легітимізація пакту Молотова-Ріббентропа чи відновлення лінії Керзона?
- Поступки на східному кордоні заради надбань на Заході?
- Польща – справа честі для Лондону та ключ для поясу безпеки СРСР.

Система міжнародної безпеки:

- Глобальна безпека за участі «чотирьох поліцейських» чи стара закулісна гра політичних лідерів?
- Підвалини біполярного світу чи спроба політичного компромісу?
- Початок ери ядерної дипломатії: кінець політики рівноправності чи додаткова гарантія безпеки?

Доля полонених:

- Сила права чи право сили?
- Репатріанти: з нацистського пекла в радянський «рай»?

Проведіть обговорення, спираючись на питання:

- В чому розходились інтереси учасників антигітлерівського альянсу у питаннях післявоєнного устрою світу?
- Порівняйте рішення Ялтинської та Потсдамської конференцій.

СТІКЕР 9 Підписання Акту про капітуляцію Японії

Ознайомте учнів зі змістом стікера та Матеріалами до нього. Проведіть обговорення за питаннями:

- За яких умов капітулювала Японія?
- Конфлікт яких моральних засад різних ідеологічних систем можна простежити під час підписання Акту?

Зверніть увагу на міркування О. Довженка щодо відмінності у ставленні до військовополонених і запропонуйте висловитись з цього питання.

Стікер 10 **Війна. Український рахунок**

Об'єднайте учнів в групи та попросіть на фліпчартах заповнити по одному сектору таблиці «Ціна перемоги. Український рахунок».

Демографічні втрати	Матеріальні втрати	Героїзм українського народу

Поверніться до ключового питання:

Завершення війни: торжество справедливості чи утвердження нового тоталітаризму.

КРОК 3. РОБОТА З ОПОРНОЮ ТАБЛИЦЕЮ

КРОК 4. ШКОЛЯРІ ПРАЦЮЮТЬ З «РОБОЧИМ ЛИСТКОМ ДЛЯ УЧНЯ»

КРОК 5. ВИКОНАННЯ УЧНЯМИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ